

Raadsvoorstel (11R.00188) inzake Beleidskader Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2012-2015 discussiestuk, Meedoen in een sterke samenleving, tweede tussenrapportage

De insprekers krijgen als eersten het woord.

De heer Hagedoorn (Zuwe Zorg) maakt graag gebruik van de mogelijkheid om in te spreken op de conceptnota. Vooraf wil hij een compliment maken voor de wijze waarop de gemeente Woerden, en in het bijzonder wethouder Ypma, deze nota tot stand heeft doen komen: in een interactief proces. De lijn van deze nota spreekt Zuwe Zorg zeer aan. Zuwe Zorg onderschrijft de noodzaak van de kanteling van de Wmo. Maar bovenal vindt Zuwe Zorg het van belang om de burger, de klant, meer regie te geven over eigen zorg en welzijn door bewustwording van de eigen zorgvraag en door uit te gaan van de mogelijkheden van de klant. Daarbij verdient het uitwerken van de rol van de sociaal makelaar nog de nodige aandacht. Voorkomen is immers beter dan genezen. Dat betekent volgens Zuwe Zorg dat collectieve preventie en welzijn gestimuleerd moeten worden. Zo wordt uitval bij gebrek aan sociaal netwerk voorkomen, en zo wordt gewerkt aan mogelijkheden om eigen geluk en gezondheid te bevorderen en aan voldoende incasservermogen, met als gevolg dat er geen onnodig groot beslag wordt gelegd op de algemene middelen doordat de behoefte aan zorg groter wordt. Spreker zou ervoor willen pleiten om samen met de gemeente en andere stakeholders nadere verkenningen en experimenten te doen, om daaruit best practices te destilleren. Bijzondere aandacht in deze kanteling verdienen die groepen in de samenleving die niet in staat zijn hun eigen zorgvraag te formuleren of die dat als gevolg van de aard van de problematiek niet zo snel zullen doen. Te denken valt aan gezinnen waarbij schulden, inkomensproblemen en/of woonproblematiek speelt. Of daar waar huiselijk geweld en kindermishandeling plaatsvindt. Schaamte, onvermogen of angst verhinderen vaak dat men om hulp vraagt of signalen afgeeft. Van belang is in dat geval dat er naast een adequate signalering, zoals die bijvoorbeeld al werkt binnen het Centrum voor Jeugd & Gezin, ook de mogelijkheid geboden wordt zo vroeg mogelijk te interveniëren. Geef de professionals in die gevallen de gelegenheid om er snel op af te gaan waar dat nodig is, onder de gelijktijdige afspraak van terugtrekking wanneer dat geheel of gedeeltelijk kan. Voorkom in ieder geval dat de schade door gebrek aan snelle interventie te groot wordt om eenvoudig te repareren. Ook zal er altijd een groep in de samenleving blijven die juist vaak professionele ondersteuning nodig heeft. Uitstekend om te kijken waar de balans in de nodige ondersteuning ligt, maar voorkom dat deze groep tussen wal en schip raakt omdat ze niet in staat is tot de nodige wederkerigheid. En tenslotte: waak voor bureaucratie. Blijf de ontwikkelingen monitoren en blijf met burgers en organisaties in gesprek om tijdig bij te kunnen stellen waar het nodig is.

De heer Rijdsdijk (FNV) geeft aan dat de FNV blij is dat de nota over alle negen prestatievelden gaat. Maar het gaat bij deze nota met name over hoe het toekomstige Wmo-beleid ervoor zorgt dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig in hun eigen leefomgeving kunnen blijven wonen, zodat opname in een verzorgings- of verpleeginrichting uitgesteld wordt of niet noodzakelijk is. Bij lezing van de nota merkt de FNV een soort tweeslachtigheid. De heer Rijdsdijk krijgt bijna de indruk dat er eigenlijk staat: "U kunt altijd op ons rekenen, maar vraag ons niet om hulp." Dat mag niet de indruk zijn van zo'n nota. Kan de wethouder daar nog een keer naar kijken? In de inleiding op de eerste bladzijde van de nota geeft de wethouder op een uitstekende manier weer dat zij er ook is voor die groep die niet helemaal voor zichzelf kan opkomen. Maar dat staat dan ook wel bij 'binnen het beschikbare budget'. De FNV denkt dat het onvermijdelijk is dat het budget gaat groeien. Dat heeft met de leeftijdsontwikkeling van de bevolking in de gemeente te maken. Van huishoudelijke hulp maken overwegend 65+-ers gebruik. De FNV vraagt aan het college en de raad om uit te spreken dat, als de bestaande middelen en het nieuwe beleid niet goed werken, de burger toch kan rekenen op de benodigde middelen ter ondersteuning. Voor het slagen van het beleid worden met name het ondersteunen van mantelzorgers en het goed begeleiden van vrijwilligers cruciaal genoemd. De FNV denkt dat de nota onvoldoende schetst hoe men die mantelzorgers precies wil bereiken en ondersteunen.

Het vervangen van professionals door vrijwilligers: dat mag natuurlijk geen vervanging zijn van de professionele gewone zorg, verpleegzorg etcetera. De FNV denkt ook dat daar waar vrijwilligers zo dicht in de privésfeer van cliënten terechtkomen als gevolg van dit beleid, je je moet afvragen of die vrijwilligers niet een verklaring van goed gedrag zouden moeten hebben. Kan de wethouder daar eens over nadenken? De heer Rijdsijk las in het AD een artikel dat zoiets gratis beschikbaar komt voor sportclubs.

Voor de FNV is een heel cruciaal punt de bezuiniging op de huishoudelijke hulp zoals die op blz. 25 wordt weergegeven, en de aanbesteding die dit jaar gedaan wordt. De FNV pleit er met klem voor om niet de functie van huishoudelijke hulp op 0 (nul) in te voeren, Dat is een slechte ontwikkeling. De laagste prijs is niet altijd de oplossing. Huishoudelijke hulp is hoofdzakelijk gericht op ouderen, 65-plussers. Zij hebben ook behoefte aan iemand die misschien de achterliggende eenzaamheid op een andere manier dan alleen met ramenlappen kan oplossen. De FNV vindt ook dat de raad en het college zich ervan bewust moeten zijn dat als dit beleid wordt ingezet dit betekent dat de raad en het college politiek verantwoordelijk blijven voor de activiteiten die verschoven worden naar vrijwilligers en andere professionele organisaties. Als er kwaliteitseisen gesteld worden aan vrijwilligers, bijvoorbeeld via de Stichting Welzijn, zal de bezuinigingsdoelstelling die geschetst wordt niet gehaald kunnen worden als men zich niet realiseert dat de rekening hiervoor opnieuw bij de gemeente komt te liggen. Want het begeleiden van vrijwilligers, dat weet de FNV als geen ander, kost veel geld. Kwaliteitsnormen handhaven in die sfeer kost veel geld.

De FNV hoopt dat de raad de opmerkingen van de FNV betreft bij zijn afwegingen.

Mevrouw Van Baren (Welzijn Woerden) vindt dat het conceptbeleidskader een inspirerende en ambitieuze richting aangeeft, met de nadruk op een sterke samenleving die veel opvangt. Complimenten hiervoor, ook voor het feit dat het behoorlijk interactief tot stand is gekomen. De boodschap die bovendien is, is heel helder. De gemeente zit in een transitie van verzorgingsstaat naar participatiestaat, er moet gekanteld worden. De gemeente gaat dus van afdwingbare voorzieningen met een gegarandeerde kwaliteit en continuïteit naar een maatschappij met minder voorzieningen en met voorzieningen en arrangementen die een groot appèl doen op de civil society en de eigen kracht. De civil society is in Woerden goed ontwikkeld en pakt veel op. Maar er komt nog veel op Woerden af. Spreekster noemt de overheveling van de AWBZ. Nu al is op TV te zien dat het aantal psychiatrische gevallen, dat op straat dwaalt, toeneemt. Een aantal kwetsbare mensen heeft weinig vaardigheden om een eigen netwerk te hebben maar vooral ook te houden. En ook voor vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties zijn dit vaak lastige mensen. Daar zijn echt goede arrangementen voor nodig: combinaties van professionele en vrijwillige inzet.

Een van de opmerkingen die opvielen in de nota is het paradigma "professionals ondersteunen vrijwilligers". Een uitstekend paradigma, maar in het beleidskader wordt dat iets te absoluut gesteld. Gooi het andere paradigma niet weg: "vrijwilligers ondersteunen professionals". Dat zie je in ziekenhuizen, verpleeghuizen en ook bij andere zorg- en welzijnsdiensten. Vrijwillige inzet heeft een grens, maar het kan heel goed via uitnodigen, oproepen, en verleiden verder gestimuleerd worden. Ook al is het vaak niet prioriteit bij mensen, ze willen vaak wel hulp bieden. Toch is er bij hulp bieden een andere kant, en dat is: hulp vragen. Veel mensen vragen niet makkelijk, hebben last van vraagverlegenheid. Recent onderzoek geeft aan dat het essentieel is deze vraagverlegenheid te doorbreken om de doelstellingen van de Wmo te realiseren. Mevrouw Van Baren heeft het meegemaakt dat vrijwillige inzet op wijkniveau werd aangejaagd en hulpvragen schrikbarend achterblijven. Die hulpvragen en -signalen zijn er echter wel. Bijvoorbeeld eenzaamheid. In feite gaat het dan ook over een stukje preventie. Zij ziet graag in het beleidskader wat meer terug over preventie. Aandacht hiervoor is belangrijk om zorg- en ondersteuningsvragen uit te stellen om de complexiteit of bijvoorbeeld overlast in een later stadium te verminderen. Graag aandacht hiervoor.

Uitwerking in concretere doelstellingen, SMART, of met meer meetmomenten is belangrijk.

Verder ziet de Welzijnsorganisatie op dit moment de vragen al toenemen en ook de complexiteit ervan, bijvoorbeeld doordat het Wmo-loket minder toewijst, re-integratiegelden opdrogen en regelingen versoberen. Welzijn Woerden ziet veel professionele organisaties komen die vragen laag willen wegzetten. Dat doet Welzijn Woerden zelf ook. Zij ziet dat het een zoeken is. Maar

lang niet altijd ligt daar een kantelingsgedachte achter, maar de wens om dezelfde vraag in feite claimgericht, goedkoop door vrijwillige inzet of wat dan ook te beantwoorden. En dat gaat echt niet werken. De uitdaging is dus *echt kantelen* en *iedereen kantelen*: gemeente, professionele organisaties, eerste lijn niet te vergeten, formele en informele organisaties en zeker ook de burger zelf. Vandaar ook dat mevrouw Van Baren blij is met het communicatiehoofdstuk. Welzijn Woerden is hard bezig om zelf mee te kantelen. Welzijn Nieuwe Stijl, arrangementen ontwikkelen, ook vooral in samenwerking zoeken, experimenteren, ontwikkelen. Wat Welzijn Woerden betreft heeft welzijn een belangrijke, faciliterende rol. Tot slot spreekt mevrouw Van Baren de hoop uit dat het beeld dat van 2015 geschetst wordt waarheid mag zijn, maar het is belangrijk om het goed te monitoren en reëel te blijven over eigen kracht en burgerkracht.

Verhelderende vragen commissieleden:

De heer Bom (Inwonersbelangen) vindt het lastig om verhelderende vragen te stellen. Het is een aanmoediging van de insprekers om op bepaalde punten te letten en die wil hij omarmen.

De voorzitter heeft wel een aantal aandachtspunten van de insprekers genoteerd waar de wethouder wellicht straks op in kan gaan: in gesprek gaan met elkaar, vervangen van professionals door vrijwilligers, vrijwilligers met verklaring van goed gedrag, vraagverleggenheid, preventie, en financiën.

Eerste termijn commissieleden

Mevrouw Streng (CDA) geeft aan dat dit onderwerp voor het CDA altijd een hoge prioriteit heeft gehad. Het CDA voelt zich sterk verantwoordelijk voor het meedenken over de totstandkoming van het nieuwe beleid. Het was dan ook vanaf het allereerste begin van de totstandkoming in april 2011 dat het CDA – bij monde van de heer Hoogerbrugge – tien concrete kaders heeft meegegeven. Maar veel belangrijker nog, dit beleidskader is met een interactieve voorbereiding tot stand gekomen door inbreng vanuit allerlei richtingen. Ook hulde aan het werk van de ambtenaren. De fractie heeft hier grote waardering voor en dringt erop aan om deze samenwerking vast te houden door regelmatig te evalueren, elkaar te raadplegen op onderwerp en de korte lijnen vast te houden ter bevordering van een goede samenwerking. Met al deze input zal het CDA opnieuw haar richtinggevende opmerkingen meegeven. De blik op de toekomst is een inspirerend doorkijkje, maar baart het CDA nog wel de nodige zorgen. Deze zorgen wil mevrouw Streng onderbouwen door de drie hoofdthema's langs te lopen.

1. Sterke lokale samenleving.

Een sterke lokale samenleving komt tot uiting als je van elkaar weet wie wat doet. De vele maatschappelijke organisaties, zowel formeel als informeel, zullen meer en meer op een efficiënte manier met elkaar dienen samen te werken. Hierbij hoort een krachtige regisseursrol voor de gemeente. Het CDA heeft veel waardering voor de sterke netwerkstructuren die er nu al zijn, bijvoorbeeld bij de kerken en in de sportwereld. Belangrijk is om hier lering uit te trekken

2. De eigen kracht centraal

Het uitgangspunt zoals hier werd beschreven is: de inwoner met zijn netwerk is het vertrekpunt, en niet het aanbod van de organisatie. Het gemak en de vanzelfsprekendheid waarmee wordt gesproken over het beroep op de eigen kracht, het eigen sociale netwerk, het maatschappelijk middenveld, baart het CDA nog wel grote zorgen. Niet iedereen kan vertrouwen op zijn eigen kracht en niet iedereen heeft zomaar een sociaal netwerk ter beschikking. Er zijn ook grenzen aan de eigen kracht. Welke acties worden concreet genomen om het netwerk om de burger heen te verstevigen?

Het hoofdstuk Communicatie is belangrijk. Maak nog beter zichtbaar welke vormen van ondersteuning er allemaal al zijn. Maar maak ook een positieve campagne om het omzien naar elkaar te promoten. Wees er trots op om vrijwilliger te zijn. Draag uit dat het heel gewoon is om je wat oudere buurman te helpen met het boodschappen doen, en waardeer de inzet van de vele mantelzorgers. En bovenal: bewaak de grenzen aan de eigen kracht. Zoals opgemerkt op blz. 22: organisaties hebben moeite met het vinden van nieuwe vrijwilligers en het vervullen van kaderfuncties. En zeker ook met de balans tussen de vrijwilligers en de professionals. Niet het één is ondersteunend aan het ander, maar: samenwerken.

3. De integrale dienstverlening.

De inzet op de zelfredzaamheid van de burger betekent dat degenen die daartoe in staat zijn hun weg zullen vinden. Maar degenen die echt ondersteuning nodig hebben, dienen het ook te krijgen. Als blijkt dat iemand na een intensief voortraject van inventarisatie van de bestaande mogelijkheden een beroep moet doen op voorzieningen van de gemeente dan moet de vangnetfunctie gewoon ingezet worden. Verpak de vangnetfunctie niet weer in een traject maar zet dit in als instrument. Belangrijk is dan ook dat de inventarisatie in orde is. Daarbij wil het CDA nogmaals benadrukken dat het allereerste gesprek niet mag afhangen van de mate van alertheid van de gespreksvoerder. Uiteindelijk gaat het er niet om wie het gesprek voert, zoals op blz. 6 staat, een professional of door een getrainde vrijwilliger, als deze gespreksvoerder maar voldoet aan het competentieprofiel.

Zoals bekend kent de Wmo een open-eind-regeling wat echter wel vraagt om een juiste inzet van de financiële middelen. Er wordt krachtig volgens een begrotingsdiscipline gehandeld en een eigen bijdrage wordt gevraagd naar draagkracht. Maar het CDA neemt hierbij de compensatieplicht als uitgangspunt. Mensen die ondersteuning nodig hebben dienen het te krijgen.

Het CDA wil graag via de raad betrokken blijven bij de verdere ontwikkelingen en de uitvoering van dit beleidskader. Mevrouw Streng wil de wethouder dan ook vragen of de raad actief geïnformeerd kan worden, vooral ook over het aantal aanvragen dat gedaan wordt en die dan resulteren in eigen inzet op eigen kracht, dan wel in inzet van middelen. Ook uitkomsten van een volgend klanttevredenheidsonderzoek, waar de gemeente nu nog hoog op scoort, houdt de fractie uiteraard goed in de gaten.

Dan nog het discussiestuk Meedoen in de sterke samenleving. Dit discussiestuk is onderlegger geweest voor het Beleidskader en hierin worden uitgangspunten beschreven voor de vele stelselwijzigingen die er nog komen. Het voornemen is om deze nieuwe ontwikkelingen integraal op te pakken. Namens het CDA wil mevrouw Streng daarom het voorstel doen om een raadsbrede werkgroep in te stellen ter voorbereiding op de transitie Jeugdzorg. Wat vinden de collega-raadsleden hiervan en doen zij mee?

De gemeente is zich bewust van de valkuilen en de moeilijkheden die het inzetten op de eigen kracht met zich meebrengt. Het is lastig om zoiets vrijblijvends als eigen kracht toch handen en voeten te geven.

De stelling Omarm de "geen-loket-gedachte" vraagt nog om een reactie. Hiervan wil het CDA zeggen: men moet weten waar men terecht kan en de gemeente moet zelf een duidelijke visie hebben hoe dit te organiseren. Wees dus uiterst voorzichtig om bestaande structuren en loketten rigoureus te veranderen of samen te voegen, om te voorkomen dat de burger blijft zoeken naar waar hij moet aankloppen

De heer Brouwer (ChristenUnie/SGP) merkt op dat het vorige Wmo-beleid is ontstaan omdat de Rijksoverheid een aantal niet samenhangende regelingen bij elkaar veegde en bij de gemeente over de schutting gooide. Zoals bekend heeft Woerden, net als veel meer gemeenten, er op dat moment bewust voor gekozen het zo beknopt mogelijk aan te vliegen. Inmiddels ligt voor het Wmo Beleidskader 2012 – 2015. Dit is uitvoerig met het maatschappelijk middenveld besproken. Daarnaast hebben veel organisaties bijgedragen. De commissie heeft allerlei bijlagen gekregen die meegenomen konden worden in de overwegingen. Er ligt nu een uitvoerig stuk, 32 pagina's goed leesbare tekst. Dat verdient een compliment, ook aan de ambtenaren.

De fractie kan zich goed in de inhoud van het stuk vinden. De aanbevelingen van de Wmo-raad vindt de fractie een nuttige aanvulling en de uitvoering in de prestatievelden neemt de fractie op dit moment voor kennisgeving aan. De fractie ziet uit naar de uitwerking daarvan in maart.

Op pagina 13 staat als optie om ook te gaan werken aan cofinanciering. Dat betekent dat de gemeente er ook eigen geld in stopt. Wat zijn de verwachtingen hiervan?

Op pagina 14 wordt gezegd dat er besloten is om het saldo van de reserve Wmo te maximaliseren op 50% van de jaarbaten. Wat gebeurt er met de overschotten? Is dat geormerkt geld of gaat dat terug in de algemene middelen?

Het college geeft aan de financiële verantwoording *via de jaarrekening* te laten plaatsvinden, om dubbel werk te voorkomen. Dat is wat de ChristenUnie/SGP betreft akkoord.

Op pagina 20 staat iets over het brede school netwerk. Is dat een breed netwerk van scholen of is het een netwerk van brede scholen? Het één vindt de fractie beter dan het ander.

De veiligheidsmonitor geeft aan dat er een stijging is met 49%. Van 2 naar 3 is al 49%.

Percentages zijn interessant, maar graag ook de werkelijke aantallen daarbij vermelden.

Op pagina 29 staat een overzicht van organisaties. De heer Brouwer mist de Stichting Present, waarmee veel raadsfracties goede ervaringen hebben. De stichting verdient het om vermeld te worden.

De heer Rijdsdijk zegt in zijn bijdrage dat hij het stuk leest als: "Wij helpen u graag maar vraag ons niet om hulp." De heer Brouwer denkt dat de heer Rijdsdijk dat een beetje gekanteld moet lezen.

De Wmo is geen flappentap, maar een middel om mensen zelfstandig aan de maatschappij te laten deelnemen. Dus de heer Rijdsdijk mag dat wat de heer Brouwer betreft lezen als: "We

helpen u graag wanneer u dat nodig heeft, maar wat kunt u zelf en wat kunnen de mensen om u heen?" Het CDA vroeg zich af hoe het zit als mensen geen zorgnetwerk om zich heen hebben. Mensen moeten niet buiten de boot vallen, maar de eerste vraag die gesteld moet worden door de desbetreffende medewerker is: "Wat kunt u zelf en wat wilt u zelf en hebt u mensen om u

heen die dat kunnen?" Zo niet, dan pas komt de gemeente aan bod. En niet andersom. Wat betreft de vraag van mevrouw Streng: de heer Brouwer is een beetje allergisch voor werkgroepen. Maar als de meerderheid meedoet, doe de fractie ook mee.

De heer Van Hameren (VVD) wil graag van het CDA horen wat de taakstelling van de werkgroep zou moeten zijn. Dat kan ongetwijfeld in de tweede termijn.

Het Wmo Beleidskader kent een lange, intensieve geschiedenis. Er is veel werk verzet, de interactie met de samenleving is actief opgezocht. Dat heeft ook de waardering van de VVD. Het moge ook duidelijk zijn dat er nog wel een weg te gaan is. Zeker met de komende decentralisaties zullen de Wmo en aanverwante onderwerpen nog veelvuldig langskomen in commissies en raad.

De VVD waardeert de ambitie. Eigen kracht en verantwoordelijkheid staan centraal en de kanteling begint realiteit te worden. De kaders 'sterke lokale samenleving', 'eigen kracht centraal' en 'integrale dienstverlening' hebben de steun van de fractie. De Wmo-raad stelt dat de eigen kracht van de inwoners boven de sterke samenleving zou moeten staan in het voorstel. De heer Van Hameren zou ze graag *naast* elkaar zien staan, als dat in het document zou kunnen. Ook de VVD hecht grote waarde aan de verantwoordelijkheid van het individu maar het één heeft het ander nodig. Er is een cultuurverandering nodig, niet alleen bij inwoners, maar ook bij de gemeente. Uitgaan van eigen kracht houdt ook in dat de gemeente enige afstand moet nemen, moet durven nemen.

Het verder uitwerken van de prestatievelden is een belangrijke vertaalslag naar de praktijk.

De VVD kan zich ook vinden in de financiële uitgangspunten van het raadsvoorstel. De fractie heeft consequent aangegeven dat de inkomsten en uitgaven met elkaar in balans moeten zijn.

Als het gaat om voorzieningen als de huishoudelijke hulp blijft waakzaamheid nodig. Bij mee- dan wel tegenvallers moet beleid niet paniekerig worden aangepast, maar op basis van inzichten in de behoeften op de langere termijn moeten keuzes gemaakt worden. Hierbij is ook realisme gepast als het gaat om de economische situatie en de komende decentralisaties. Nu is het niet het moment om regelingen te verruimen.

De VVD maakt zich nog steeds zorgen over het inzicht in de lokale situatie. Onvoldoende inzicht in de lokale behoeften – nu, en vooral op de lange termijn – leidt tot onvoorspelbare uitgaven. De fractie ziet ook erg uit naar de analyse met betrekking tot de instroomontwikkelingen en naar de resultaten van de pilot met betrekking tot de herindicaties. Onverwacht hoge uitgaven zullen in het huidige economische klimaat leiden tot pijnlijke korte termijn -bezuinigingen, die ook de meest kwetsbaren zullen raken. Dat moet voorkomen worden. Ook moet voorkomen worden dat iemand bij het aanvragen van een voorziening op 31 december een ander antwoord krijgt dan iemand op 2 januari, omdat er toevallig een mee- of tegenvaller is. Consistentie van beleid is belangrijk.

Als het gaat om de komende transities hecht de VVD grote waarde aan een grote mate van lokale beleidsvrijheid. De lokale organisatie heeft immers het beste inzicht in en de grootste kennis van de lokale situaties en behoeften. De VVD overweegt om met betrekking tot dit

onderwerp een motie in te dienen. Ontschotting is niet alleen van belang als het gaat om het niet oormerken van rijksmiddelen, maar voor de VVD Woerden is het ook een belangrijk lokaal

uitgangspunt. Het gaat er niet alleen om over grenzen heen te kijken in financiële zin, maar ook om ontschotting tussen beleidsterreinen.

De VVD vraagt aandacht voor preventie. Zowel door de Wmo-raad als door anderen is dit aangegeven. Een zeer belangrijk punt.

Blijf de wijkplatforms opzoeken. Zij hebben een belangrijke rol.

Het belang en de waardering van mantelzorgers en vrijwilligers kan niet genoeg benadrukt worden.

De heer Bom (Inwonersbelangen) begint met de vraag van het CDA over het oprichten van een werkgroep. Hij heeft niet dezelfde allergie als de heer Brouwer, maar hij denkt dat het, als dit onderwerp zo belangrijk wordt gevonden binnen de raad – en dat is het ook –, en als de raad de vinger aan de pols wil houden, handiger is om het onderwerp te laten terugkomen als regulier punt in de commissie

Wanneer je in het stuk leest hoe de toekomst er uit zal zien in 2015, dan zou je eigenlijk wensen dat het al zo ver is. Echter, er moet enorm veel gedaan worden, en door wie? Eigenlijk door iedere inwoner. Iedereen zal zijn steentje moeten bijdragen alleen is dat een gedroomde toekomst. Het aantal vrijwilligers, waar de gemeente behoorlijk afhankelijk van zal worden, zal moeilijk uit te breiden zijn, zo staat geschreven. Nieuwe kanalen om vrijwilligers aan te trekken zullen gezocht moeten worden zodat aan aanvullende doelstellingen, die in het concept beleidskader geschetst staan, kan worden voldaan. Ook de financiën zijn niet bepaald ruim te noemen. Financiële injecties van de overheid zijn op korte termijn niet te verwachten. Wel *meer* taken, denk aan de stelselwijzigingen, maar voor *minder* geld. Ook daar wordt weer een beroep gedaan op de samenleving. Gemeente, professionals en de samenleving moeten zich in een hoog tempo omvormen zodat al deze wijzigingen geabsorbeerd kunnen worden.

De interactieve beeldsvorming heeft zijn vruchten afgeworpen, want het college heeft er iets mee gedaan. Inwonersbelangen heeft in de raadsvergadering van donderdag 28 april 2011 negen speerpunten ingediend. Van deze speerpunten is veel terug te vinden in het stuk en dat betekent dat Inwonersbelangen tevreden is met wat hier voorligt. Wel blijft Inwonersbelangen zich zorgen maken over de zwakkeren in de samenleving die te maken krijgen met de stapeling van kosten, en over de mogelijkheden die er zijn om die kosten te compenseren. Hoewel eenzaamheid regelmatig genoemd wordt, wordt er beleidsmatig te weinig aandacht aan geschonken. Maar het is wel een erkend en ook zeker een groeiend probleem.

Van het opzetten van een lokaal interactiecentrum vrijwilligers en mantelzorgers vindt Inwonersbelangen niet veel terug. Maar men moet ook niet teveel ineens willen.

In het raadsvoorstel wordt gezegd dat het streven is om de komende jaren geen extra middelen in te zetten voor de Wmo en de Reserve Wmo alleen in uitzonderingsgevallen te benutten. Naar de mening van de fractie is dat toch wel enigszins in strijd met wat er in het stuk wordt gezegd, namelijk dat bij ongewijzigd beleid de Reserve Wmo in 2013 volledig is benut. Indien het voorgenomen beleid niet binnen het genoemde budget gerealiseerd kan worden zal het nodig zijn aanvullend budget beschikbaar te stellen. Is de gemeente daartoe bereid? Worden er dan inderdaad extra middelen aangewend of moeten er andere dingen voor *gelaten* worden? Inwonersbelangen zou bereid zijn aanvullend budget beschikbaar te stellen.

Mevrouw De Jong (Progressief Woerden) wil allereerst een compliment geven aan de Wmo-raad. Het advies was zeer bruikbaar met heel veel goede suggesties, waarvan spreekster hoopt dat ze ter harte genomen zullen worden. Ze sluiten goed aan bij wat de insprekers hebben gezegd. Vanuit het advies van de RAWB wil zij graag meenemen dat het heel erg belangrijk is om begrippen als *regie* en *netwerken* heel duidelijk te definiëren. Hoe wil de gemeente de regie invullen? Wat geeft de gemeente vrij aan de samenleving en waarop kan de gemeente controle houden?

Het stuk is een goed en overzichtelijk stuk, dat getuigt van ambitie. Meetbaarheid zal in veel gevallen, zeker als het gaat om eigen kracht, lastig zijn. Hoe meet je eigen kracht? In het gedeelte over de prestatievelden, waar het nu niet over gaat, worden goede suggesties gedaan om zaken meetbaar te maken. Maar bij prestatieveld 2 gezegd dat de netwerken van de brede scholen te meten zijn door te kijken naar de hoeveelheid ondersteuning die gevraagd wordt bij de *vorming* van die netwerken. Maar *sterke* netwerken hebben *geen* ondersteuning nodig. Misschien

is een betere optie om in alle contacten met cliënten en organisaties een score bij te houden van de netwerken waar men in zit. Dat is waarschijnlijk monnikenwerk, maar je krijgt wel betere resultaten.

Mevrouw De Jong wil graag een voorbeeld aanhalen van een project waar zij onlangs zelf op bezoek is geweest: het project Mienskipsssoarch in Boarnsterhim in Friesland, waar de gemeente in feite de volledige Wmo uit handen heeft gegeven aan een stichting, die de gemeente zelf heeft opgericht. Boarnsterhim is een plattelandsgemeente die uit allemaal kleine dorpen bestaat. In elk dorp is een vrijwilligerscoördinator aangesteld die de boel bij elkaar houdt, die netwerken inventariseert, die netwerken opzet, en die ervoor gezorgd heeft dat de kosten van de Wmo in die gemeente met 30% zijn verminderd terwijl de tevredenheid enorm is gestegen. Zij hoopt dat een dergelijk voorbeeld in Woerden gebruikt kan worden.

De heer Abarkane (Progressief Woerden) vindt de eigen kracht heel belangrijk. Hoe wordt de continuïteit gewaarborgd? Hoe realiseer je de discipline en waar ligt de legitimatie? Wie is er verantwoordelijk als het misgaat? Uiteindelijk moet er een vangnet zijn om hulp te bieden. Uiteraard is het een uitdaging om te kijken naar wat mensen zelf kunnen in plaats van wat ze niet kunnen. De heer Hagedoorn gaf het al aan: wederkerigheid is in dit stuk onderbelicht. Ieder mens heeft de potentie om, zelfs op oudere leeftijd, iets te kunnen doen. Denk aan voorleesoma's. Progressief Woerden heeft een grote vrees voor het inruilen van hulpverleners voor vrijwilligers. Het inzetten van vrijwilligers brengt risico's met zich mee. Er is net al gesproken over een verklaring van goed gedrag. Wat zijn de verantwoordelijkheden en de voorwaarden die gesteld worden? Een hulpbehoevende moet niet iedere keer een andere vrijwilliger over de vloer krijgen. Er moet een bepaalde relatie opgebouwd worden.

De heer Niewold (D66) sluit zich graag aan bij de complimenten van de overige fracties richting de opstellers van het beleidsstuk. Duidelijk is te zien dat het beleid een evolutie meemaakt. D66 is positief over dit beleidsstuk. Het gaat om een toekomstbeeld waarvan de heer Niewold als belangrijkste punt heeft meegenomen: de integrale kwaliteit waarin de hulpverlener nog sneller en vaker erop af gaat maar zich wellicht – indien nodig en mogelijk – sneller terugtrekt. Het wordt een dynamisch geheel tussen professionals, hulpbehoevende en de gemeente. Het is een ambitieus plan. Er is nog aan aantal aandachtspunten die de heer Niewold graag naar voren wil halen.

1. Samenhang. Het gaat niet alleen over de Wmo. Het kader is een soort onderlegger voor alle stelselwijzigingen die op de gemeente afkomen. De heer Niewold denkt dan met name aan de AWBZ. Mevrouw Streng sprak zich uit voor een werkgroep Jeugdzorg. Aan het begin van deze coalitie is een uitstekend stuk over Jeugdzorg vanuit D66 gekomen: Jeugdzorg Anders. Op basis daarvan heeft de heer Niewold het initiatief genomen tot een werkgroep Jeugdzorg, dus die is er in feite al. Maar omdat de hele transitie van Jeugdzorg dermate lastig in elkaar zit heeft hij de werkgroep bewust slapende gehouden. Hij heeft bij de start van de werkgroep overigens wel de inbreng van het CDA gemist. Hij is dus enigszins verbaasd maar ook positief verrast dat het CDA zich nu opeens positief uitlaat over zo'n werkgroep.

Ter illustratie leest hij een artikel uit het NRC voor. Hierin wordt duidelijk dat er vaak veel organisaties betrokken zijn, maar dat zij weinig samenwerken. Een klein voorbeeld van het wezenlijke belang dat organisaties en mensen rond een persoon moeten gaan staan en dat ze hun eigen belangen in het belang moeten stellen van de persoon waar het om gaat. Dat is waar de kanteling ook over spreekt.

De heer Niewold meent afstand van de woorden van mevrouw Streng: "het gemak waarmee dit wordt uitgesproken". Bij het Wmo-beleid, de kanteling en alles wat ermee samenhangt, is meer sprake van nut en noodzaak dan van gemak.

2. Resultaatgerichtheid, dat wil zeggen in financiële zin. In de presentatie van 16 november sprak de heer Van Londen daar ook over. Hij zei: "Resultaten bereik je niet alleen door het meetbaar te maken met SMART doelen, maar ook door cultuurverandering". D66 vindt dat een belangrijke opmerking.

De fractie ziet erg uit naar de diverse plannen, contracten en rapportages die de raad de komende tijd nog zullen krijgen. Resultaatgerichtheid is van belang voor iedereen.

3. Kwetsbaarheid. Kwetsbaar zijn de inwoners om wie het gaat, kwetsbaar zijn ook de ambtenaren die een enorme omslag moeten meemaken. Professionals en andere derden verkeren ook in een enorm kwetsbare positie. Het is belangrijk dat de gemeente de professional ondersteunt.
4. Communicatie. Vraagverlegenheid is een heel actueel en indringend punt waar iedereen mee te maken heeft. Wederkerige communicatie tussen gemeente, professionals, hulpbehoevenden en andere betrokkenen is van groot belang.
5. Netwerken. De heer Niewold mist de rol die ICT kan spelen, naast kerken en andere fysieke en traditionele en groeperingen. Ook ouderen maken steeds meer gebruik van ICT.
6. Preventie. De fractie wil dat graag wat prominenter naar voren laten komen in het beleidsstuk. Het is een basis voor verder Wmo-beleid. De heer Hagedoorn sprak over de sociaal makelaar: deze kan een duidelijke rol spelen bij de preventie.
7. Financiën. D66 komt daar graag later op terug wanneer gesproken wordt over de prestatievelden. De fractie gaat mee in het advies van de Wmo-raad om meer aan te geven hoe de financiële verantwoording er de komende jaren uit zou moeten zien.

Beantwoording door de wethouder

Wethouder Ypma wil beginnen met de bedankjes die richting de ambtelijke organisatie zijn gegaan, maar ook richting de Wmo-raad, de adviesraden, de instellingen die allemaal hebben meegedacht. Ze wil deze graag delen en markeren, maar ze ook teruggeven aan de commissie. De raad heeft iedere keer weer goed geluisterd naar datgene wat er vanuit de Woerdense samenleving en vanuit de organisaties naar voren is gebracht. De raad heeft ook zelf steeds weer speerpunten aangegeven in verschillende fases in de totstandkoming van dit product. Het is inderdaad een ambitieus plan. Dat staat ook genoemd in de toekomstvisie aan het begin van het stuk. De huidige raad zit nu ongeveer twee jaar, maar dit is een van de belangrijkste resultaten uit die periode.

De wethouder is 80% van haar tijd bezig met de grote transities in het sociale domein. De transitie van de WWNV gaat heel snel, en er moeten keuzes gemaakt worden. De raad heeft al wel kaders meegegeven waarmee de wethouder vooruit kan. Daarnaast is de tussenrapportage van het project Meedoen weer op de agenda gezet. In de komende raadsvergadering zal het kader van het Wmo-beleid vastgesteld worden, en dat is een belangrijk kader voor de verschillende transities.

Het begrip *preventie* kwam vanavond steeds terug. De Wmo-raad vraagt zelfs om dat onderwerp toe te voegen aan de drie kaders. De wethouder heeft geprobeerd zich te beperken tot de drie belangrijkste kaders: eigen kracht, het sociale netwerk en integrale dienstverlening. Preventie zou toegevoegd kunnen worden, zij vraagt de commissie hiervoor voorstellen te doen voor de raadsvergadering. Het kader zoals het er nu ligt is het eindproduct van het college en zij is benieuwd of de raad met amendementen komt.

De eerste lijn in de communicatie en de vraagverlegenheid zijn heel belangrijke aandachtspunten voor de communicatieparagraaf. Zij voegt er zelf nog een derde punt aan toe en dat is de ICT. Deze drie punten worden nog verder uitgewerkt de komende tijd.

Het CDA vroeg welke acties er concreet worden genomen om het netwerk rond de burger te verstevigen. Het antwoord daarop zit verweven in de hele nota. Het gaat er met name om dat er aan de voorkant wordt geïnvesteerd in het versterken van dat eigen netwerk van mensen en dat men op zoek gaat uit wie dat netwerk bestaat. De professionals geven aan dat ze dat nu al doen. Maar dat is nog wat te beperkt. Er wordt wel gekeken naar het gezin, maar niet zo zeer daarbuiten. Vrijwilligersorganisaties doen dat eerder dan de professionele organisaties. Daar moet op gestuurd worden, bijvoorbeeld in budgetcontracten. De wethouder wil daar ook op gerapporteerd worden. Vooralsnog heeft zij de vraag neergelegd om ieder kwartaal met de directeurs van de grootste organisaties, de welzijnsorganisaties, Zuwe Zorg en de GGD, om tafel te gaan zitten om de drie hoofdpunten van het Wmo-beleid steeds te bespreken.

Een positieve campagne is ook genoemd door de Wmo-raad en is opgenomen. Mevrouw Streng sprak over het competentieprofiel integrale dienstverlening. De wethouder herkent dit uit een eerder Wmo-raad -advies, waarvan zij ook toen al heeft gezegd dat ze het belang ervan onderschrijft.

Het CDA stelde dat de compensatieplicht het uitgangspunt is bij de financiën. Ook in dit Wmo-beleidskader wordt een aantal keuzes gemaakt en worden ook qua financiën kaders aangegeven, bijvoorbeeld dat er een verschuiving zou moeten plaatsvinden van formeel naar informeel en van individuele voorzieningen naar collectieve voorzieningen. Dat is nog niet uitgewerkt in de meerjarenbegrotingen, maar is wel het kader. In de begroting stond ook dat het college ernaar streeft om binnen het budget te blijven voor de Wmo. *Streven* betekent dat het niet in beton is gegoten, maar dat het college het wel probeert. **Zodra het misgaat, zal het college terugkomen bij de raad. Die heeft dan het budgetrecht om keuzes te maken.**

De ChristenUnie/SGP had het over cofinanciering. Wat de gemeente nog weinig doet is samen met zorgverzekeraars mooie projecten opzetten. De truc die de gemeente eerder ook al op andere terreinen heeft toegepast is dat het geld, dat de gemeente inzet, verdubbeld wordt met inzet van andere partijen. Daar is de afgelopen jaren nog niet heel veel aandacht aan besteed maar dat zal de komende jaren veel meer gebeuren. Dat geldt zowel voor de zorgverzekeraars als voor het eerstelijns aanbod zoals een aantal fondsen.

De heer Brouwer (ChristenUnie/SGP) vraagt of de wethouder het budget dus met cofinanciering wil verdubbelen en niet wil halveren en proberen de andere helft ergens anders te vinden.

De wethouder antwoordt dat ze niet de illusie heeft dat dat gaat lukken.

De discussie over de reserve is enigszins theoretisch, want de wethouder verwacht niet dat de reserve groter zal zijn dan de genoemde 50% van de jaarlijkse baten. Maar wanneer de reserve hier toch bovenuit mocht komen gaat het meerbedrag naar de algemene reserve.

De brede school wordt wel eens gezien als een gebouw, maar dat is het niet. Het gaat juist om het brede netwerk van scholen. Dat is het idee van de brede school.

De heer Brouwer wilde graag de werkelijke aantallen zien naast percentages. Wethouder Ypma vraagt de heer Brouwer nog even door te geven waar het om ging, dan zal zij dit aanleveren.

De Stichting Present ontbreekt inderdaad op blz. 29, maar in het kader op blz. 9 wordt de stichting wel genoemd. Het zal worden toegevoegd op blz. 29.

De VVD wil graag de eigen kracht en het sociale netwerk beide als belangrijkste kaders genoemd zien. De wethouder **wil voorstellen om het voorstel van de Wmo-raad over te nemen en de eigen kracht bovenaan te zetten. Daarna het sociale netwerk en als laatste de integrale dienstverlening.** **Inderdaad** staan nummer één en twee ongeveer op gelijke hoogte. Maar je moet toch beginnen met wat mensen zelf kunnen, daarna wat ze in hun netwerk kunnen en vervolgens de integrale dienstverlening.

De VVD is benieuwd naar de prestatievelden Integraliteit en maakt zich zorgen over het inzicht in de analyse. **Het college komt daarop terug.**

De wethouder is blij dat de speerpunten van Inwonersbelangen goed in het kader zijn opgenomen. De heer Bom maakt zich nog steeds zorgen over de meest kwetsbaren, met name wat betreft de stapeling. De wethouder denkt dat dat raadsbreed wordt gedeeld.

Het terugdringen van de eenzaamheid wordt meerdere malen genoemd. **De wethouder kan daar misschien in de uitwerking van de prestatievelden wat meer aandacht aan geven.**

Een integraal interactiecentrum voor mantelzorgers en vrijwilligers is er. Dat heet het Vrijwilligershuis.

Woerden kan inderdaad leren van de Mienskipsoarch van de Friezen. Zij zal daar nog eens goed naar kijken. Wellicht kan daar in de uitwerking van de prestatievelden iets mee gedaan worden.

Volgens de wethouder komt de wederkerigheid in de inleiding en de toekomstvisie voldoende naar voren, maar wellicht kan het in de uitwerking van de prestatievelden nog meer naar voren komen.

De wethouder vond op de bijeenkomst van sprekers onlangs het punt van *cultuurverandering* de beste opmerking van de avond. Het gaat niet alleen om het SMART formuleren van doelen, maar juist om de *cultuurverandering*. De gemeente moet een evenwicht zien te vinden zodat ze niet doorslaat in bureaucratie. Maar dat moet wel met cultuurverandering gepaard gaan. Dat geldt ook voor professionals en ambtenaren. De wethouder heeft zeker respect voor de professionals maar vindt ze niet kwetsbaar.

Tweede termijn commissieleden

Mevrouw Streng (CDA) was in de veronderstelling dat de werkgroep opgeheven was omdat ze er niets meer van hoorde. Ze wil zichzelf uitnodigen om bij de heroprlichting van de werkgroep te zijn. Of het een echte werkgroep moet zijn is nog de vraag. De raadsleden moeten inderdaad spaarzaam omgaan met de tijd.

De heer Niewold (D66) meldt dat daar zeker een vorm voor gevonden zal worden.

Mevrouw Streng (CDA) is blij dat te horen.

Zij vindt het ook goed om te horen dat de wethouder haar goede voornemens uitspreekt om de raad over de andere stelselwijzigingen actief te informeren. Het CDA zal daarbij aanwezig zijn en haar aandeel leveren.

De heer Bom (Inwonersbelangen) merkt op dat als de raad vinger aan de pols wil houden bij de start en de ontwikkelingen van belangrijke stelselwijzigingen, hij dat graag wil doen in de commissievergaderingen die een officieel karakter hebben en niet in andere vormen met wisselende samenstellingen. Wellicht kan de griffie dit ondersteunen en het opnemen als vast agendapunt.

De wethouder daagt de raad uit om met een amendement te komen wat betreft preventie: de heer Bom wil daarover nadenken (en neemt aan dat anderen in de raad dat ook willen).

De heer Van Hameren (VVD) sluit zich aan bij het voorstel van de heer Bom betreffende de werkgroep.

Het is belangrijk om preventie te benadrukken en dat mag prominenter. Hij denkt niet dat het nodig is het als extra kader toe te voegen. Maar als één van de fracties met een creatief voorstel komt zal de fractie daar zeker naar kijken.

Mevrouw De Jong (Progressief Woerden) merkt op dat mensen in hun eigen kracht zetten in de jaren '90 *empowerment* heette. Dat is bij uitstek een instrument om ervoor te zorgen dat preventie plaatsvindt. Als mensen in hun eigen kracht staan kunnen ze veel meer zelf aan en dat levert automatisch preventie op. Zij wil de koppeling tussen eigen kracht en preventie wat meer benadrukken, maar het lijkt haar niet nodig daar een extra kader van te maken.

De heer Abarkane (Progressief Woerden) sluit zich aan bij het voorstel van de heer Bom om de commissie te gebruiken als werkgroep.

De fractie wil graag de financiering van de Wmo begrotingsbreed aanpakken wanneer dat nodig is.

De heer Brouwer (ChristenUnie/SGP) kan nog steeds alle kanten op met het antwoord over de brede scholen. Hij gaat er maar van uit dat de wethouder en hij min of meer op één lijn zitten.

De heer Hoogerbrugge (CDA) merkt op dat destijds besproken is dat het brede school -concept een *gebouw* betrof. Dat is in een glijdende schaal geraakt, en het is inmiddels een *concept* geworden. Nu ontstaat er toch weer enige verwarring over. Hij stelt voor daar een keer over te praten.

De heer Brouwer (ChristenUnie/SGP) is er voor om overleg zo veel mogelijk in de reguliere setting te houden. Dan krijgt het ook een semi-officieel karakter met een voorzitter en dergelijke.

De heer Niewold (D66) gaat mee met de formele oplossing wat betreft de werkgroep. Daarnaast zal er ook informeel overlegd worden.

De heer Van Hameren noemde de plannen voor een motie over ontschotting. D66 zal daar graag aan meewerken. De fractie is verheugd dat de VVD lokaal steeds meer bereid is om af te wijken van de landelijke VVD-initiatieven. Dat is in Woerden niet altijd het geval.

De heer Van Hameren (VVD) merkt op dat de fractie in dezen volstrekt de lijn volgt van de gewaardeerde collega's in de Tweede Kamer.

Beantwoording door de wethouder

Wethouder Ypma vraagt of de commissie ermee akkoord gaat dat de kaders eigen kracht en sociale netwerken worden omgewisseld. De commissie is hiermee akkoord. Ook zal zij stichting Present toevoegen aan de lijst op blz. 29. Met deze wijzigingen gaat het voorstel naar de raad.

De voorzitter vat de toezeggingen samen:

- De getallen uit de veiligheidsmonitor zullen schriftelijk aan de heer Brouwer worden geleverd.
- In de communicatieparagraaf worden de eerstelijns voorzieningen, de vraagverlegenheid en de ICT meegenomen.
- Er zal meer aandacht worden besteed aan eenzaamheid.
- De opzet van de Mienskapsoarch zal worden bekeken.

De wethouder merkt op dat de aanpassingen die de voorzitter noemt niet gedaan zullen worden in de nota die nu naar de raad zal worden gestuurd. Wel neemt zij de opmerkingen mee voor het stuk waarin de prestatievelden worden uitgewerkt.

Het voorstel gaat als bespreekpunt naar de raad.